

UŽ MLČÍM...

Pořád poslouchám, že nejvíc řečí teď mají ti, kteří celých dvacet let mlčeli. Říká to už i pan prezident.* Bylo by jistě krásné, kdybychom byli všichni podepsali Chartu 77 – sice již jako pouzí druhosignatáři, to se tolik nepočítá, ale aspoň něco – a pracovali v kotelnách nebo emigrovali. Nebylo by nikoho, kdo by vydával knížky, a vyšlo za tu dobu dobrých knih hodně, ne že ne, nebylo by nikoho, kdo by hrál divadlo, kdo by uspořádal večer poezie a připomněl lidem existenci básníků, kteří nesměli být v učebnicích, nebylo by nikoho, kdo by učil děti zpívat a hrát na housličky. Zato by všude bylo vedro k udušení, jak bychom s chutí usilovnou topili v kotelnách. Ve strukturách, oblečení do plavek v tom hicu, by pracovali pouze komunisté. Jen oni by rozhodovali o tom, která knížka vyjde a která ne, o tom, co se děti dovědí ve škole, o tom, který ideově nezávadný kus se bude dávat v divadle.

Tak by to zřejmě bylo v pořádku, a tak to mělo být. Nechápu sice, jak bychom ze svých kotelnických pozic dokázali udržet při životě semínko kulturní a mravní kontinuity, aby vzklíčilo a vyrostlo do květu listopadové revoluce, ale nejspíš je to tím, že nemám dost představivosti.

---

* Míňen Václav Havel, československý prezident 1989–1992, český prezident 1993–2003.

Tak jsme tedy mlčeli jak berani. Jsme banda zavrženíhodných lumpů, zbabělců a kolaborantů. Zatímco oni..., panebože, už zase jsou oni a my. Enkláva vyvolenců a pěšáci bez šlechtického titulu. Kdo nepodepsal Chartu, nezávisle na tom, jaké důvody ho k tomu vedly a jak oněch dvacet let prožil, nestojí za fajfku tabáku. Kdo podepsal, nezávisle na tom, z jakých omylů a hříchů své minulosti se tím očišťoval, je předurčen hlásat slovo Boží.

Moc málo to připomíná demokracii. Bolestně to však připomíná něco jiného... Už mlčím. Když jsem to vydržela dvaadvacet let, mám v tom přece takovou praxi, že mi to nemůže dělat potíže. Ostatně je tu ještě jedna šance: stát se „jejich“ kamarádkou od piva. Vetřít se do „jejich“ přízně. Koupit si odpustky a usilovat o členství v klanu.

Problém je, že právě v tom má našinec praxi tak chabou. To přestavboví komunisté jsou jinší pašáci. Těm se daří ohromně. Není divu. Umění zalíbit se establishmentu, jakémukoli establishmentu, mají v krvi. A tak si spolu docela rozumějí: starokomunisté, mladokomunisté, neokomunisté, eurokomunisté i kryptokomunisté s bývalými komunisty, pozdějšími chartisty, všichni jak jeden muž po zuby v sametu. Už mlčím. A jinak..., jinak jsem hrozně ráda, že už nemáme tu totalitu, na mou duši.

/1990/

HISTORKA O JEDNÉ HYSTERCE

Řvali dobrou čtvrt hodinu, než jsem si uvědomila, že čtu po několikáté jednu větu a nevím, o čem je, a že se třesu na celém těle. Pod okny, podoben Hitlerovi z drastického válečného dokumentu, řval nějaký Orientálec anglicky a jeho společník to přeřvával do češtiny pro skupinu posluchačů, nejspíš hluchých jak poleno, protože postávali pár metrů od pódia. Utekla jsem nejprve na chodbu, pak na záchod. Potřebovala jsem text dokončit. Záchod, na který jsem tolik spoléhala, zklamal na celé čáře: randál, který ti dva tropili (mezitím jsem pochopila, že jde o nějakého kazatele s tlumočníkem, ale to je nám tady na Staroměstském v tom dennodenním psychickém teroru už tak nějak jedno – oč jde), záhadně přese zdi, střechy a dvory rezonoval nejvíc právě na záchodě.

Úplně klidně jsem se vrátila do kanceláře, otevřela šuple, vzala dlouhé kancelářské nůžky, zamkla a vykročila přestřihnout dráty. Připadalo mi to tak samozřejmé jako jít s kabátem do čistírny. Náhlý záchvěv jasné mysli (nebo snad hlas Boží?) mi řekl: ani nevíš, které dráty jsou ty pravé, co vedou k reprobudám, a taky by ti ta elektrika mohla ublížit. Zajímavé bylo, že toto vnuknutí nikterak nezměnilo rytmus mé chůze přes volné prostranství mezi jevištěm a hledištěm. S hrotem nůžek k nebi zdviženým jsem vystoupila po schodech na pódium a obrátila se na ty dva u mikrofonu:

„Prosím vás, vy jste křesťané? Jestli ano, tak tu aparaturu ztlumte, protože co tu provádíte, je nekřesťanské.“

Chvilí trvalo – těm dole i těm vedle mě – než jim došlo, že nepatřím k programu a že se děje něco nepatřičného. Pak vypukla kratší vícejazyčná potyčka, během níž jsem – prý, ale namouduši bezděčně – prohlásila:

„Beztak jste podvodníci.“

Konečně se zmátořili pořadatelé. Šli po mně obezřetně. Vždyť jsem měla ty nůžky. Opatrně, jako na smrt chorou mě svedli ze schodů a tam – z dohledu nábožensky rozteskněného diváctva – se do mě teprve dali.

Příběh měl ještě mnohé peripetie, například že kazatel po mně vrhl pohled, pod nímž v oázách schnou stromy a dobytek na místě chcípá. Nebo že za mnou přibíhali méně věřící a ptali se:

„Pani, víte jistě, že je to podvodník?“

Jeden z pořadatelů mi hrozil, že dojde pro policii. Když jsem tuto myšlenku nadšeně přivítala, uložil asi dvanáctiletému chlapci:

„Počkej mi tady u pani, jo?“

Jako bych byla nějaký kufr.

... Opravdu to nakonec ztlumili. Nějaké ponětí o křesťanství měli. Ale co přijde zítra? Kdo bude zítra tyranizovat obyvatele Staroměstského náměstí? Ten chlapeček, co mě hlídal, mi vyprávěl, že vůbec není z „tohodle“ města. On ani nevěděl, že to město se jmenuje Praha! Přivezli je autobusem. Odněkud. Povolení měli. Na tuhle arénu...

/1991/